
Bijlage 01



Gelijke
Kansen
Alliantie

Gelijke Kansen in het Onderwijs

01 Talenten benutten ongeacht afkomst

Het benutten van de talenten van alle kinderen en jongeren, ongeacht afkomst, is een centrale maatschappelijke opdracht van het onderwijs. Dat is niet alleen van groot belang voor de toekomst van kinderen en jongeren zelf, maar ook voor de toekomst van Nederland. We kunnen het ons niet veroorloven om de talenten van kinderen en jongeren onbenut te laten.

De talenten van kinderen en jongeren tot bloei brengen kan het onderwijs echter niet alleen. Er is een breed front nodig waar het onderwijs samen optrekt met maatschappelijke partijen en organisaties om gezamenlijk te zorgen voor een veilige en stimulerende omgeving waarin kinderen en jongeren kunnen opgroeien.

02 Oorzaken van onbenut talent

In onderzoek naar de oorzaken van kansongelijkheid in het onderwijs wordt vaak het onderscheid gehanteerd in primaire, secundaire en tertiaire effecten. Bij primaire effecten gaat het om de directe invloed van sociaal milieu op leerprestaties. Secundaire effecten betreffen de invloed van het sociaal milieu op onderwijskeuzes bij gelijke leerprestaties. Bij tertiaire effecten gaat het om schoolverschillen. Hieronder wordt dit verder uitgewerkt.

1. *Primaire effecten: weinig steun en hulpbronnen thuis*

Vooral in de eerste jaren is de omgeving van grote invloed op de ontwikkeling van kinderen. Kinderen komen daarom ook met verschillend 'startkapitaal' het onderwijs binnen. Risicofactoren zoals psychiatrische- en verslavingsproblematiek, huwelijksconflicten en armoede, resulteren in verharding van het opvoedingsklimaat, en voor het kind een minder sociaal-cognitief stimulerende omgeving. Kinderen die in gunstige omstandigheden opgroeien ervaren een sterke continuïteit tussen de thuisomgeving en de schoolomgeving. Ouders zijn actief betrokken bij school en stimuleren de ontwikkeling van hun kinderen. Het leren stopt niet buiten de schooldeuren, maar wordt daar informeel voortgezet. In minder gunstige omstandigheden ervaren kinderen een grote mate van discontinuïteit tussen school en thuis. Zij hebben moeite de leerervaringen op school te verbinden met de context thuis. Er worden, soms letterlijk, andere talen gesproken (Bronchhort, 2016).

2. *Secundaire effecten: kwetsbare overgangen in het onderwijs*

Overgangen in het onderwijs verlopen niet voor alle kinderen en jongeren even gunstig. Kinderen en jongeren die dezelfde cognitieve vaardigheden vertonen, kunnen toch heel verschillende schoolloopbanen hebben. We zien dat kinderen en jongeren van laagopgeleide ouders relatief minder gebruikmaken van mogelijkheden tot doorstroom en stapelen, terwijl deze mogelijkheden juist voor deze doelgroep van belang zijn. Hoogopgeleide ouders zijn vaak beter geïnformeerd over de mogelijkheden die het onderwijsstelsel biedt en kunnen betere keuzes voor hun kinderen realiseren. Niet alleen ouders maken dat de kansen van kinderen en jongeren verschillen. Ook verwachtingen van leraren over het potentieel van kinderen en jongeren kunnen de kansen beïnvloeden. Zo hebben leraren hogere verwachtingen van kinderen en jongeren die veel steun van thuis krijgen (Geven, Batruch, & Van de Werfhorst, 2018).

3. *Tertiaire effecten: schoolverschillen*

De kwaliteit van leraren op scholen met veel achterstandsleerlingen lijkt minder hoog (Lachmansingha, 2016). Het lesgeven in een context met veel achterstandsleerlingen vergt veel van de vaardigheden van leraren. In de groot stedelijke context komt daar nog een grote diversiteit in achtergrond van kinderen en jongeren bij. Naast extra aandacht voor taalvaardigheid is het van belang deze kinderen en jongeren extra te begeleiden in werkhouding, planning en vertrouwen in eigen kunnen (Borghans, CPB, 2014).
